

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/154/2025
Identifikačné číslo spisu:	1118211025
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1118211025.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobcov: 1/ JUDr. L. P., nar. XX. XX. XXXX, A., G. XX/X, 2/ JUDr. Ľ. Q., nar. XX. XX. XXXX, P., L. XX/XX, zastúpených: Advokátska kancelária Michal Polák - advocati s.r.o., Bratislava, Budyšínska 3A, IČO: 36 860 751, proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o priznanie morálnej satisfakcie, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. B1-19C/38/2018, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 2025 sp. zn. 16Co/24/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k B1-19C/38/2018-278 zo dňa 13. 9. 2023 žalobu zamietol a žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním za nesporné, že v minulosti došlo k diskriminačnému zásahu voči sudcom všeobecných súdov, a to prijatím novely č. 122/2005 Z. z., ktorou došlo k novelizácii zákona č. 385/2000 Z. z., keď sudcovia na Špeciálnom súde a niektorí sudcovia Najvyššieho súdu mali priznaný príplatok vo výške šesťnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy. Uvedenú skutočnosť potvrdili obe strany, a v tomto smere vychádzal aj zo záverov nálezu Ústavného súdu SR, ktorými je v zmysle § 193 CSP viazaný. Medzi stranami bolo sporné, či majú žalobcovia nárok na písomné ospravedlnenie zo strany Ministerstva spravodlivosti SR ako formu morálnej satisfakcie, a či samotný nález môže alebo nemôže byť účinným prostriedkom nápravy diskriminačného zásahu v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z. z., a teda či je požiadavka ospravedlnenia nedôvodná a nadbytočná. Skonštatoval, že táto otázka má charakter právnej otázky. Zároveň medzi stranami bolo sporné, či je žalobcami požadovaná forma ospravedlnenia spôsobilá plniť preventívnu funkciu alebo nie. Žalobcovia počas konania uviedli, že práve ospravedlnenie zo strany žalovanej má zabrániť, aby sa v budúcnosti nedopustila ďalšieho diskriminačného zásahu do práv

žalobcov. V tomto smere poukázali aj na to, že za celé roky od zásahu sa nedočkali žiadneho ospravedlnenia. Uviedol, že de iure nič nebráni Národnej rade SR ako zákonodarnému orgánu prijať aj v budúcnosti prípadnú protiústavnú úpravu, ktorá by mohla smerovať k diskriminácii, a preto nie je na mieste si myslieť, že prípadné ospravedlnenie dvom sudcom všeobecných súdov zverejnené na webovej stránke Ministerstva, resp. doporučený list zaslaný týmto sudcom by mali na zákonodarný zbor tak odstrašujúci efekt, že by takúto úpravu neprijal. Bol názoru, že je to práve systém abstraktnej kontroly ústavnosti v rukách Ústavného súdu, ktorý takýmto prípadným zásahom zabraňuje.

1.2. Súd prvej inštancie vo vzťahu k skutkovému stavu zistil, že k diskriminácii žalobcov novelou č. 122/2005 Z. z. došlo, pričom tento zásah bol napravený nálezom Ústavného súdu SR. Nedodržanie zásady rovnakého zaobchádzania je teda prvotnou podmienkou úspechu žaloby, ktorá je v tomto prípade splnená, nakoľko nález to jednoznačne konštatoval a uvedené nebolo medzi stranami sporné. Žalovaná tvrdila, že nástroje na ochranu pred diskrimináciou uvedené v § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z. z. (i) upustenie od konania, (ii) náprava protiprávneho stavu a (iii) primerané zadost'účinenie sú v zákone zoradené hierarchicky a majú sa používať v tom zmysle, že v poradí ďalší nástroj sa má použiť až keď ten predošlý nie je dostatočujúci. Žalobcovia argumentovali tým, že tieto nástroje sú si rovnocenné. V tomto smere sa stotožnil so žalobcom, že tieto nástroje sú si rovnocenné, resp. nemajú hierarchický alebo subsidiárny charakter, nakoľko uvedené vyplýva aj z dikcie vety: „Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadost'účinenie“. Uvedené vyplýva zo spojky „alebo“ a z toho, že v danej vete je jedna hlavná veta „Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania“ a tri podrad'ovacie súvetia (i) upustil od svojho konania, ak je to možné, (ii) napravil protiprávny stav a (iii) poskytol primerané zadost'účinenie. Spojka „alebo“ sa teda používa na spojenie všetkých troch podrad'ovacích súvetí s hlavnou vetou, a nie len tretej z nich, pred ktorou je explicitne napísaná. Súd prvej inštancie uvedenú vetu čítal nasledovne: „Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, alebo upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadost'účinenie.“

1.3. Dôvodil, že dané tri nástroje nie sú jediné spôsoby sanácie spôsobenej diskriminácie, ale ide o demonštratívny výpočet. Uvedené vyplýva z použitia slova „najmä“, a teda sú možné aj iné spôsoby nápravy. Mal za to, že v tomto prípade je možným spôsobom nápravy aj samotné zverejnenie nálezu, ktoré skonštatovalo nedodržanie zásady rovnakého zaobchádzania. Žalobcovia mali síce pravdu, že v náleze sa nenachádza žiadne ospravedlnenie voči žalobcom, avšak ani zákon č. 365/2004 Z. z. nepredpokladá, že každý neoprávnený zásah sa musí bezpodmienečne naprávať práve (a jedine) ospravedlnením. Ak by tomu tak bolo, tak by § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z. z. znel tak, že dotknutá osoba sa môže domáhať vždy toho, aby jej bolo poskytnuté primerané zadost'účinenie. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24. 11. 2021 sp. zn. 1Cdo/250/2019, podľa ktorého „odvolací súd naostatok bližšie ozrejmil, že žalobcovia 1/ a 2/ ani nepreukázali, z akého dôvodu nebolo poskytnutie primeraného zadost'účinenia nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. mája 2009 sp. zn. PL. ÚS 17/08 za postačujúce, keď touto úvahou voľne nadviazal na závery prijaté súdom prvej inštancie, že nástroje sanácie diskriminácie sú v antidiskriminačnom zákone formulované hierarchicky a že poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je možné len vtedy, ak primerané zadost'účinenie (napr. ústne alebo písomné ospravedlnenie, za ktoré možno považovať aj samotnú konštatáciu existencie diskriminácie žalobcov a ostatných sudcov všeobecných súdov v rozhodnutí ústavného súdu PL. ÚS 17/08) nebolo postačujúce na zhojenie následkov diskriminácie a zároveň došlo k značnému zníženiu dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia diskriminovanej osoby.“ Ozrejmil, že charakter diskriminačného zásahu spočíval v prijatí protiústavnej právnej normy, ktorá diskriminačne zasiahla do práv (aj) žalobcov a legitímnu nápravou tohto stavu bolo zrušenie protiústavnej normy nálezom, ktorý bol takisto ako predmetná právna norma zverejnený v Zbierke zákonov a dostupný širokej verejnosti. Iný prípad by bol, ak by k diskriminácii žalobcov došlo faktickým konaním zo strany žalovanej alebo iným obdobným spôsobom, a to práve spôsobom zameraným vyslovene voči konkrétne žalobcom (teda práve voči týmto dvom sudcom). Vtedy by prípadné ospravedlnenie adresované konkrétne žalobcom mohlo dávať zmysel, ale cieľená právna úprava nebola namierená špeciálne voči konkrétnym sudcom, a teda voči žalobcovi 1/ a žalobcovi 2/, a preto z tohto dôvodu nie je ani dôvodná námietka žalobcov, že v náleze sa žiadne explicitné ospravedlnenie neuvádza. Nestotožnil sa s názorom žalovanej, že žalovaný nárok je premlčaný, nakoľko § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka určuje, že

premlčaniu podliehajú iba majetkové práva a právo na primerané zadostučinenie vo forme ospravedlnenia nie je majetkovým právom. Napriek tomu nemožno dlhší časový odstup medzi diskriminačným zásahom do práv žalobcov a podanou žalobou úplne ignorovať. K prijatiu nálezu došlo v roku 2009 a žaloba bola podaná v roku 2018. K uvedenému doplnil, že žalobca sa voči žalovanej domáhal peňažnej satisfakcie v konaní pod sp. zn. 7C/85/2008 pred Okresným súdom Bratislava I, kde v podaní zo dňa 12. 5. 2017 rozšíril žalobu aj o priznanie morálnej satisfakcie v podobe písomného ospravedlnenia. Súd prvej inštancie v danom konaní však zmenu žaloby nepripustil. Vo vzťahu k žalobcovi 1/ sa dá teda hovoriť, že od vydania nálezu k uplatneniu nároku na písomné ospravedlnenie ubehlo 8 rokov, a v prípade žalobcu 2/ 9 rokov.

1.4. Časový odstup nespôsobuje síce premlčanie nároku, ale na tento časový odstup je potrebné prihliadať, nakoľko poskytované zadostučinenie musí byť primerané, a preto súd prvej inštancie nevidel primeranosť v požiadavke na písomné ospravedlnenie, ak sa tohto nároku žalobcovia domáhajú až s odstupom 8 rokov, resp. 9 rokov od vydania nálezu. Ak by aj došlo k zásahu do ich vážnosti a cti, plynutím času je tento zásah menej a menej závažný a za 8 rokov, resp. 9 rokov mali žalobcovia dostatočný časový priestor širokej verejnosti preukázať, že výkon ich sudcovskej činnosti je dostatočne vážny a čestný.

1.5. Pokiaľ ide o otázku pasívnej vecnej legitímácie a otázky kto má v mene žalovanej konať, tak sa nestotožnil s námietkou žalovanej o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej, resp. že za žalovanú nemá konať Ministerstvo spravodlivosti, a že nemôže zodpovedať za zákonodarnú činnosť Národnej rady SR. V tomto smere poukázal na viaceré rozhodnutia všeobecných súdov v antidiskriminačných žalobách, kde boli žalobcami sudcovia všeobecných súdov voči Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti. Poukázal na rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/306/2016 zo dňa 26. 2. 2020, podľa ktorého „odvolací súd sa nestotožnil s vyhodnotením pasívnej vecnej legitímácie súdom prvej inštancie. Je potrebné upriamiť pozornosť na osobitný vzťah sudcu k štátu upravený v § 25 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z., z ktorého vyplývajú práva a povinnosti sudcu a štátu, vrátane práva na odmeňovanie sudcu. Odmeňovanie sudcu formou príplatku je pritom upravené priamo v zákone č. 385/2000 Z. z. Ak sa teda žalobkyňa domáhala svojich práv titulom diskriminačného konania, je potrebné zohľadniť jej špecifický vzťah k štátu aj vo vzťahu k subjektu, ktorý mal nedodržať zásadu rovnakého zaobchádzania voči nej v súvislosti s odmeňovaním. Odvolací súd dospel k záveru, že v danom prípade žalobkyňa správne označila štát - Slovenskú republiku (zastúpenú štátnym orgánom), ktorý je potrebné považovať za zodpovedný subjekt potenciálneho diskriminačného konania spočívajúceho v rozdielnom odmeňovaní sudcov.“ Stotožnil sa s odôvodnením Krajského súdu v Bratislave a uviedol, že žalobcovia správne žalovali žalovanú a správne označili orgán, ktorý v mene žalovanej koná.

1.6. Na základe vyššie uvedeného súd prvej inštancie za použitia § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z. z., § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, nakoľko však žalovanej žiadne trovy nevznikli a žalovaná na pojednávaní dňa 13. 9. 2023 vyhlásila, že si náhradu trov konania neuplatňuje, súd prvej inštancie v zmysle procesnej ekonómie rozhodol tak, že žiadnej zo strán náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 28. marca 2025 sp. zn. 16Co/24/2024 rozhodol tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. (prvý výrok) Žalovanej voči žalobcom 1/ a 2/ nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. (druhý výrok)

2.1. Odvolací súd uviedol, že vo vzťahu k podstatným tvrdeniam žalobcov 1/ a 2/ v odvolaní, s ktorými sa odvolací súd musel v odôvodnení vysporiadať (§ 387 ods. 3 CSP) hodno podotknúť, že ide v celom rozsahu o nedôvodnú argumentáciu, a to s poukazom na správne vyhodnotenie skutkových a právnych okolností vedúcich k zamietnutiu žalobe titulom nároku na poskytnutie morálneho zadostučinenia ospravedlnením vo forme listu a zverejnenia ospravedlnenia na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR. Súd prvej inštancie v preskúmvanej veci vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie dôvodnosti žaloby, ako aj na posúdenie relevantnosti procesnej obrany žalovanej. Zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania v súlade s § 191 ods. 1 CSP súd prvej inštancie dospel k správny skutkový záverom a na ich základe vyvodil aj správny právny záver o nedôvodnosti žalobcami uplatňovaného nároku voči žalovanej. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku dostatočne rozviedol rozhodujúci skutkový stav, opísal priebeh

konania a uviedol stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, ako aj výsledky vykonaného dokazovania s tým, že citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na posudzovanú vec a z ktorých vyvodil právne závery a náležite ich vysvetlil; z odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvej inštancie jasne a výstižne vysvetlil prečo považoval žalobu za nedôvodnú; skutkové a právne závery súdu prvej inštancie tak neboli v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a odôvodnenie odvolaním napadnutého rozsudku spĺňa požiadavky § 220 ods. 2 CSP. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nemožno považovať to, že súd prvej inštancie zjavne neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcov 1/ a 2/ (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/165/2011).

2.2. Bolo nesporné, že Ústavný súd SR v náleze zo dňa 20. 5. 2009 sp. zn. PL. ÚS 17/08 konštatoval, že v prípade ostatných sudcov všeobecných súdov, teda i v prípade žalobcov 1/ a 2/, došlo v dôsledku novelizácie § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z., k nerovnakému zaobchádzaniu a odôvodnení nálezu, ktorého závery boli širokej laickej verejnosti prezentované masovokomunikačnými prostriedkami (v printových i audiovizuálnych médiách) a stali sa všeobecne známe, podrobne a zrozumiteľne vysvetlil, v čom spočívalo zistené nerovnaké zaobchádzanie s tzv. ostatnými bežnými sudcami oproti sudcom poberajúcim osobitné funkčné príplatky a v akom smere došlo k pochybeniu pri prijímaní namietanej právnej úpravy. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že bolo nepochybné, že morálna satisfakcia bola žalobcom 1/ a 2/ v plnej miere poskytnutá už vydaním, no najmä zverejnením nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/08; ku skutočnej (a jedinej objektívne novej) náprave diskriminačného stavu a zároven k upusteniu od odmeňovania žalobcu v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania došlo prijatím zmeny právnej úpravy odmeňovania sudcov Špecializovaného trestného súdu a niektorých sudcov Najvyššieho súdu SR, keď výška ich sporného funkčného príplatku bola zákonom č. 291/2009 Z. z., ktorým bol v súlade s citovaným nálezom Ústavného súdu SR novelizovaný § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z., s účinnosťou od 17. 7. 2009, znížená z neprimerane vysokého šesťnásobku na dvojnásobok priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok. Potom so zreteľom na skutočnosť, že dotknutými neústavnou právnou úpravou odmeňovania boli všetci ostatní sudcovia nevybavujúci špecializovanú trestnú agendu (teda nie iba žalobcovia 1/ a 2/), že dotknutými subjektami boli sudcovia, od ktorých je legitímne očakávať vyššiu mieru schopnosti sa povzniesť nad animozity súvisiace s výkonom funkcie (čo sa týka tiež odmeňovania za výkon funkcie) a v neposlednom rade zohľadňujúc značný časový odstup od vykonania nápravy nerovnakého odmeňovania a súdneho domáhania sa priznania morálnej satisfakcie (takmer 9 rokov); preukazujú zjavnú neopodstatnenosť uplatneného nároku poskytnutím primeraného zadosťučinenia formou ospravedlnenia (listom a zverejnením na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR), pretože tieto skutočnosti celkom negujú pretrvávajúce akejkoľvek ujmy po zverejnení nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/08 (tým viac v čase podania žaloby), ktorú by bolo potrebné napraviť primeraným zadosťučinením, ktorým by štát voči žalobcom 1/ a 2/ mal uznať svoje pochybenie.

2.3. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej nepriznal proti žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli (R 72/2018).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnili § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Namietali, že záver oboch súdov o tom, že Nález Ústavného súdu SR zo dňa 20. 5. 2009 PL. ÚS 17/08-238 je aj satisfakčným prostriedkom (ospravedlnením) nie je oboma súdmi vôbec odôvodnený a už vôbec nie zrozumiteľne a presvedčivo. Ide výlučne len o konštatovanie súdov bez bližšieho vysvetlenia a zdôvodnenia, pričom ide o rozhodujúcu, zásadnú, podstatnú právnu otázku pre rozhodnutie. Odôvodnenie oboch rozhodnutí je v tejto časti zmätočné, nepreskúmateľné a nevyplýva z neho vzťah medzi skutkovými zisteniami, úvahami a právnymi závermi. Písomné vyhotovenie oboch rozhodnutí neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie, pre zamietnutie žaloby a potvrdenie odvolaním napadnutého rozsudku a nespĺňa, neobsahuje tak zákonné náležitosti odôvodnenia rozhodnutia uvedené v § 220 ods. 2 CSP, čím došlo k porušeniu procesných práv

žalobcov na riadne odôvodnenie oboch rozsudkov. Nakoľko súd prvej inštancie nezdôvodnil svoj záver o tom, že nález je satisfakčným prostriedkom tak žalobcom bolo odopreté procesné právo na kvalifikované podanie a zdôvodnenie odvolania. Nemali možnosť argumentovať, brániť sa a bolo im odopreté právo na súdnu ochranu. Keďže odvolací súd vo svojom rozhodnutí opäť tento záver nezdôvodnil, tak sa dopustil rovnakého porušenia práv žalobcov. Žalobcovia okrem iného v konaní tvrdili, že vo výroku Nálezu Ústavný súd SR vyslovil, že konkrétne zákonné ustanovenia viacerých právnych predpisov (okrem iných aj ustanovenie § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach novelizované zák. č. 122/2005 Z. z.), nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 a s čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Výrok rozhodnutia Ústavného súdu SR neobsahuje žiadne výslovné konštatovanie porušenia práv žalobcov a diskriminácia žalobcov vyvolaná týmto nesúlalom je konštatovaná až (iba) v odôvodnení rozhodnutia.

3.2. Vo vzťahu k namietanému dovolaciemu dôvodu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP navrhovali, aby sa dovolací súd zaoberal a zaujal jednoznačné právne stanovisko, k vyriešeniu podstatnej a rozhodujúcej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, či Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 17/08-238 zo dňa 20. 5. 2009 je alebo nie je satisfakčným prostriedkom.

3.3. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhli dovolaciemu súdu, aby rozhodnutie súdu odvolacieho zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonom stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP), v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

5. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

K dovolaciemu dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť (vo všeobecnosti) taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

8. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Pretože dovolatelia namietali nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napĺňa

záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), a či je zachované právo dovolateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

10. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

11. K námietkam dovolateľov týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán významnými pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

12. Žalobcovia namietali, že záver oboch súdov o tom, že Nález Ústavného súdu SR zo dňa 20. 5. 2009 PL. ÚS 17/08-238 je aj satisfakčným prostriedkom (ospravedlnením) nie je oboma súdmi vôbec odôvodnený a už vôbec nie zrozumiteľne a presvedčivo. Ide výlučne len o konštatovanie súdov bez bližšieho vysvetlenia a zdôvodnenia, pričom ide o rozhodujúcu, zásadnú, podstatnú právnu otázku pre rozhodnutie.

12.1. V súvislosti s predmetnou námietkou dovolací súd poukazuje na body 29 a 30 rozhodnutia odvolacieho súdu, v zmysle ktorých uviedol, že predmetný nález konštatoval v prípade ostatných sudcov všeobecných súdov, teda i v prípade žalobcov 1/ a 2/, došlo v dôsledku novelizácie § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z., podrobne a zrozumiteľne vysvetlil, v čom spočívalo zistené nerovnaké zaobchádzanie s tzv. ostatnými bežnými sudcami oproti sudcom poberajúcim osobitné funkčné príplatky a v akom smere došlo k pochybeniu pri prijímaní namietanej právnej úpravy k nerovnakému zaobchádzaniu a tieto závery boli širokej laickej verejnosti prezentované masovokomunikačnými prostriedkami (v printových i audiovizuálnych médiách) a stali sa všeobecne známe. Súd prvej inštancie

v bodoch 3.5. - 3.9 rozhodnutia uviedol, že možným spôsobom nápravy je aj samotné zverejnenie Nálezu, ktoré skonštatovalo nedodržanie zásady rovnakého zaobchádzania. A to napriek tomu, že sa v ňom nenachádza žiadne ospravedlnenie voči žalobcom, pretože ani antidiskriminačný zákon nepredpokladá, že každý jeden neoprávnený zásah sa musí bezpodmienečne naprávať práve (a jedine) ospravedlnením. Súd v tomto smere odkazuje na uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/250/2019 z 24. 11. 2021.

13. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd v spojitosti s rozhodnutím súdu prvej inštancie, sa dostatočným, jasným a zrozumiteľným spôsobom s predmetným prípadom zaoberali, a preto námietku dovolateľov považuje dovolací súd za nedôvodnú. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok.

14. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľov dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalobcovia preto neopodstatnene namietali, že im odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo, na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

14.1. Skutočnosť, že dovolatelia sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožnili, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP tak nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov. Dovolatelia preto neopodstatnene namietajú existenciu tejto vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

K dovolaciemu dôvodu vymedzenému v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP

15. Dovolatelia navrhovali, aby sa dovolací súd zaoberal a zaujal jednoznačné právne stanovisko, k vyriešeniu podstatnej a rozhodujúcej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, „či Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 17/08-238 zo dňa 20. 5. 2009 je alebo nie je satisfakčným prostriedkom, nakoľko v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu takáto špecifická právna otázka ešte nebola riešená.“

16. Nároky vyplývajúce z práva na ochranu osobnosti sú v Občianskom zákonníku (§ 13) vymenované iba demoštratívne. Všetky sledujú nápravný alebo aspoň zmierňovací účel. Súkromnoprávne nároky z práva na ochranu osobnosti predstavuje

a/osobný nárok zapierací, ktorému zodpovedá zapieracia (negatívna) žaloba,

b/osobný nárok odstraňovací, ktorému zodpovedá obnovovacia (reštitučná) žaloba,

c/ osobný nárok primeraného zadosťučinenia, ktorému zodpovedá satisfakčná žaloba.

16.1. Účelom zadosťučinenia je zmiernenie, resp. vyváženie vzniknutej alebo reálne hrozacej nemajetkovej ujmy, pričom v akej forme sa má poskytnúť zadosťučinenie závisí od okolností konkrétneho prípadu.

16.2. Z dikcie ustanovenia § 13 ods. 2 OZ vyplýva, že poskytnutie primeranej satisfakcie v peniazoch spravidla predstavuje najvyššiu mieru satisfakcie, ktorá sa poskytne iba v prípade, keď nemajetkovú ujmu nebolo možné nahradiť inak a samotné konštatovanie porušenia práva by sa nejavilo ako dostačujúce. Naproti tomu konštatovanie porušenia práva poškodeného je možné považovať za základnú formu satisfakcie. Osobný nárok v podobe primeraného zadosťučinenia však môže byť podľa okolností prípadu aj samotný, holý uznávajúci výrok alebo aj konštatácia súdu, že určitým konaním bolo

neoprávnene zasiahnuté do žalobcovho práva na ochranu osobnosti.

17. Vzhľadom na uvedené možno dospieť k záveru, že ak odvolací súd zamietol žalobu preto, že morálna satisfakcia bola žalobcom 1/ a 2/ v plnej miere poskytnutá už vydaním, a najmä zverejnením nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/08 rozhodol správne a námietka dovolateľov týkajúca sa nesprávneho právneho posúdenia veci, je v danom prejednávacom spore vzhľadom na uvádzané, v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) nedôvodná.

18. Dovolací súd z uvedených dôvodov dovolanie, smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je dôvodné, zamietol (§ 448 CSP).

19. Aplikujúc zásadu úspechu v konaní (§ 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP) vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania v dovolacom konaní úspešnej žalovanej voči v dovolacom konaní neúspešným dovolateľom. Z obsahu spisu vznik trov dovolacieho konania u žalovanej preukázaný nie je, preto jej dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.